

Häckande tärnor i Skåne 2004

Det är svårt att hitta några positiva inslag i rapporten om häckande tärnor i Skåne 2004. Det skulle i så fall vara att antalet par silvertärnor fortfarande är relativt högt och att vi fortfarande har cirka 80 par kentska tärnor som häckar. I övrigt är det mest negativt; skräntärnorna i nordost reducerades med två tredjedelar, småtärnorna är nere på samma låga nivå som i början på 1990-talet och fisktärnorna, särskilt i de västra delarna, misslyckades totalt. Artikeln redovisar de skånska tärnornas häckning 2004.

NILS WALDEMARSSON

SKÅNES HÄCKANDE TÄRNOR har under 2004 följts på samma sätt som tidigare år. De flesta kustlokaler är tillfredställande inventerade och rapporterade. Rapporter från flera nya inlandslokaler har tillkommit genom Atlasinventeringen. Samtidigt har rapporter från andra inlandslokaler uteblivit. Information från rapportsystemet Svalan har använts i något högre utsträckning än tidigare år för denna artikel. Fortfarande krävs oftast en mer detaljerad beskrivning för att rapporten skall bli komplett. Nedan följer en redovisning områdesvis för häckningarna under 2004. Siffrorna inom parentes anger i förekommande fall antalet häckande par under 2003.

NORDVÄSTSKÅNE

Hallands Väderö: *Fisktärna cirka 15 par (18-20 par). Dessa häckade på öns norra del. 5 ungar ringmärktes. Som vanligt var risken för predation hög. Mårdspillning hittades i närheten.*

Ranarps strand: *Kentsk tärna 1 par. Iakttagelser av ett par med en unge tyder på häckning. Detta kan vara samma familj som lite senare även sågs vid Hovs hallar.*

Sandön: *Fisktärna 10-15 par (10-15 par) gjorde häckningsförsök men bona spolades över vid högvatten. Småtärna cirka 5 par (5-7*

par). Samma öde som drabbade fisktärnorna drabbade även småtärnorna. Antalet par bygger på en grov skattning från observatören.

Rönne: *Silvertärna* 1 par. Uppvaktnings skedde genom matning 29/5. Dock tveksamt om det ledde till häckningsförsök. *Småtärna* 5 par (1 par). Dessa ruvade i början av juni och låg på sådant sätt att de var skyddade från högvatten. Tyvärr var fåglarna borta i juli.

Jonstorp: *Småtärna* minst 6 par (3 par). Dessa ruvade 30/5. Ingen uppföljning av häckningsresultatet gjordes.

I övrigt föreligger inga säkra uppgifter om häckningar eller häckningsförsök i nordväst. Inga unga småtärnor sågs under sen-

sommaren i området varför det får antas att resultatet, åtminstone för den arten, var magert.

LUNDÅKRABUKTEN

Fisktärna 1 par (16 par). Detta var det enda tärnparet som med säkerhet häckade i området. De häckade sent på säsongen och fick ut en unge. I övrigt omöjliggjorde ideliga vattenståndsförändringar häckningar i området.

MALMÖOMRÅDET

Sammanlagt häckade 23 par (21 par) *fisktärna*, cirka 5 par (15 par) *silvertärna* och 3 par (5 par) *småtärna* i Malmö hamnar. Efterhand som häckningsbetingelserna försämrades i Malmö hamnområde lämnar tärnorna

Klart fler silvertärnor än normalt häckade i Skåne 2004.

FOTO: JOHN LARSEN

området. Det kan antas att en hel del väljer utlandet, dvs Pepparholmen, där förutsättningarna är betydligt bättre för tärnorna. Häckningarna i Malmö fördelar sig enligt följande:

Norra Hamnen: *Småtärna* 3 par (2 par). Resultatet är okänt.

Terminalgatan: *Fisktärna* 19 par (6 par). Här kom ett okänt antal ungar på vingarna.

Västra hamnen: *Fisktärna* 4 par (2 par). Dessa misslyckades sannolikt med häckningen.

Lernacken: *Silvertärna* 5 par. Detta är en ny häckningsplats för silvertärna sedan den tidigare häckningsplatsen vid Ökensjön schaktats och ödelagts. Inga uppgifter om häckningsresultat föreligger.

VELLINGE KOMMUN

Som vanligt utgör verksamhetsrapporten över inventeringarna i Vellinge kommun från Falsterbo Fågelstation det huvudsakliga underlaget. Under 2004 uppvisade såväl silvertärna som småtärna minskande antal häckande par i förhållande till de två tidigare goda åren. Det häckade 88 par (104 par) silvertärna respektive 41 par (53 par) småtärna i Vellinge kommun under 2004. Detta ligger dock för båda arterna i det närmaste på medelvärde. Tyvärr tyder rapporten på tämligen dåligt häckningsresultat. Vidare häckade 2 par (1 par) skräntärna.

Arriesjön: *Fisktärna* 8 par (9 par). Häckningsresultatet är inte rapporterat.

Måkläppen: *Silvertärna* 6 par (7 par) och *småtärna* 16 par (14 par). Okänt häckningsresultat.

Norra Flommen: *Småtärna* 1 par (2 par). Okänt häckningsresultat.

Ängsnäset: *Silvertärna* 2 par (2 par). Okänt häckningsresultat. *Småtärna* 2 par (1 par). Av dessa fick ett par ut ungar.

Black (Inre Höllviken): *Silvertärna* 3 par (3 par) och *småtärna* 5 par (2 par). Inga ungar sågs.

Lilla Hammars näs (Näsholmarna): *Silvertärna* 74 par (80 par). Endast ett fåtal ungar sågs. *Småtärna* 14 par (24 par). Inga noteringar om ungar finns.

Eskilstorps holmar: *Skräntärna* 2 par (1 par). Ett bo med tre ungar och ett annat med ett ägg sågs. *Silvertärna* 4 par (10 par). Inga ungar sågs.

Vellinge ängar: *Småtärna* 1 par. Okänt häckningsresultat.

Fredshög: *Småtärna* 2 par (1 par). Ungar sågs här.

TRELLEBORG MED OMNEJD

I likhet med förra året häckade inga tärnor i Trelleborgs hamn.

Stavstens udde: *Småtärna 4 par (2 par)*. I likhet med tidigare påbörjades häckning som sen avbröts.

Åmossarna: *Fisktärna 1 par (2 par)*. Okänt häckningsresultat.

Fru Alstad: *Fisktärna 1 par*. Här sågs två juvenila fisktärnor.

Näsbyholmssjön: *Fisktärna 7 par*. Dess fick ut 9 ungar.

KRANKESJÖOMRÅDET

Ättarpsdammen: *Fisktärna 6 par*. Detta är en ny lokal. Dammen är några år gammal

och är en del av Höjeå-projektet. Såväl ruvande som matande fåglar har setts.

Krankesjön: *Fisktärna 14-15 par (13 par)*. Dessa häckade på plattformar och slagna öar. Några par misslyckades men resterande fick ut 12-14 flygga ungar. De fisktärnor som misslyckades misstänkts ha gjort förnyad häckning i en nyanlagd damm invid motorvägen vid Gårdstånga. Matning noterades och troligen lyckades häckningen. *Svarttärna 21-23 par (23-24 par)*. Drygt hälften av dessa häckade på en slagen ö och resten på naturliga dybankar. Trots besvärlig väderlek, kylig och regnig, fick dessa 6-8 flygga ungar.

SYDOSTSKÅNE

Prästadammen, Skurup: *Fisktärna 5 par*. Tre ungar blev flygga. När Prästadammen återfått plattformarna återvände tärnorna.

Det regniga försommarvädret påverkade återigen svarttärnornas häckningsresultat negativt. FOTO: JOHN LARSEN

Torsjön: *Fisktärna* 2-3 par (4 par). Dessa hade sannolikt 3 ungar.

Ellestadssjön: *Fisktärna* 2 par (2 par). Oklar ungprouktion.

Ystad hamn: *Småtärna* 1 par (1 par). Minst en unge kom på vingarna.

MELLANSKÅNE

Kvesarumssjön: *Fisktärna* 2-3 par. Okänt resultat.

Store damm, Fulltofta: *Fisktärna* 1 par. En unge blev sedd. Detta, liksom Kvesarumssjön, är en ny lokal för fisktärna.

Slabälta ängar: *Fisktärna* 2 par. Också detta är en ny lokal. Tärnorna häckade bland skrattnåsar. Häckningsresultatet är okänt. På Rönneholms mosse häckade inga tärnor under 2004.

NORRA SKÅNE

Perstorps dammar (Gustavborgsområdet): *Fisktärna* 6 par (11 par). Häckningen avbröts förmodligen på grund av dåligt väder.

Bälingsjön: *Fisktärna* 1 par. Ungar sågs men det är oklart om de blev flygfärdiga.

Värsjön: *Fisktärna* högst 6 par (3 par). Flyg-
ga ungar har setts.

NORDÖSTRA SKÅNE

Kusten Fårabäck-Edenryd: *Skräntärna* 3 par (9 par). Skräntärnebeståndet drabbades av en nästan katastrofal tillbakagång. Men liksom tidigare lyckades häckningen väl, 7 ungar blev ringmärkta och flygga. Nedgången i den nordostskånska populationen är svårförstålig då arten nästan varje år lyck-

as väl med sin häckning. Vad sker längs flyttvägarna eller i övervintringsområdena?

Kentsk tärna cirka 80 par (100 par) häckade som vanligt bland skrattnåsarna på Kristians skär. 47 ungar ringmärktes. Fler ungar och ägg fanns i kolonin. *Fisktärna* 24 par (10 par). Huvuddelen av dessa, 15 par, häckade på Lyngbyholmen. Ungar har setts. Fisktärnan har således åter intagit "normalt" antal i området. *Silvertärna* 20 par (7 par) uppvisar under 2004 ett högre antal par än under de närmast föregående åren. *Småtärna* 12 par (7 par). Denna art uppvisar fortfarande en klart lägre numerär än i slutet på 1990-talet då man slutade att inhägna en av häckningsholmarna till skydd mot kreaturstramp.

Hammarsjön-Araslövssjön: *Svarttärna* cirka 35 par (35 par). Inga ungar blev flygga. Extremt högt vattenstånd rådde strax före kläckning och även omläggningarna avbröts tidigt.

Oppmannasjön: *Fisktärna* 2 par (1-2 par). Okänt häckningsresultat.

Ivösjön: *Fisktärna* 2 par och *småtärna* 2 par. Efter några års frånvaro skred tärnor ånyo till häckning på Iföverkens industriområde. Häckningsresultatet är dock okänt.

Följande tre nya lokaler för fisktärna hittades i samband med atlasinventering:

Vanås: *Fisktärna* 1 par.

Helgeå, norr Knislinge: *Fisktärna* 1 par

Tydingesjön: *Fisktärna* 5 par.

För samtliga tre lokaler är dock häckningsresultatet okänt.

Vilka slutsatser kan dras?

Det är svårt att hitta några ljusglimtar för de olika tärnpopulationerna under 2004. Det mest positiva som kan sägas är då att silvertärnorna uppvisade en häckningspopulation över medeltalet och att, med undantag av skräntärna och kentsk tärna, så ökade antalet kusthäckande tärnor i nordost. Vidare så inkom en del rapporter om nya inlandslokaler för fisktärna främst genom Atlasinventeringen. I övrigt ser det mörkt ut. För skräntärnorna i nordost får nästan ordet katastrof användas. Beståndet reducerades till en tredjedel. Det usla vädret under våren och försommaren med regn och högt vattenstånd spolierte många häckningar särskilt på den västra sidan av Skåne. Småtärna och silvertärna i Malmöområdet valde mer lämpliga häckningsbiotoper på danska sidan av sundet. Tyvärr var häckningsresultatet för svarttärnorna även detta året alldeles för lågt.

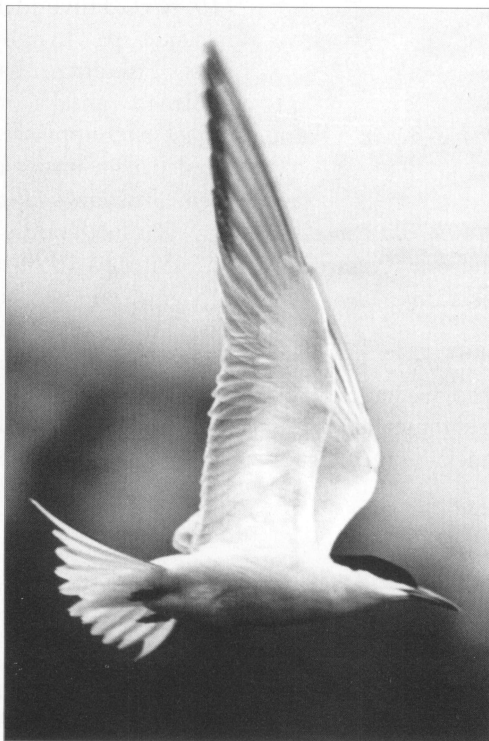
Häckningsresultaten är värda en närmare diskussion artvis.

Skräntärna

Det svaga hopp som kunde skönjas efter den lilla återhämtningen i den nordostskånska kolonin under 2003 grusades fullständigt under 2004. Kolonin reducerades från 9 till 3 häckande par. Dessa fick visserligen ut 7 ungar.

Det årliga häckningsutfallet har varit gott nästan utan undantag i kolonins mer än 25-åriga historia. Skräntärnorna här uppvisade alltså inga sådana tendenser som förekommit på andra platser i Östersjön där fåglarna inte ruvat färdigt eller avbrutit matning av ungarna. Det

finns all anledning att känna oro inför framtiden för våra skräntärnor. Något negativt händer längs flyttvägar eller i övervintningsområdena. En liten positiv händelse är dock att det tidigare solitära paret på Eskiltorps holmar under 2004 ökade till 2 par.

Ett något lägre antal fisktärnor häckade 2004 än tidigare.
FOTO: STURE PERSSON

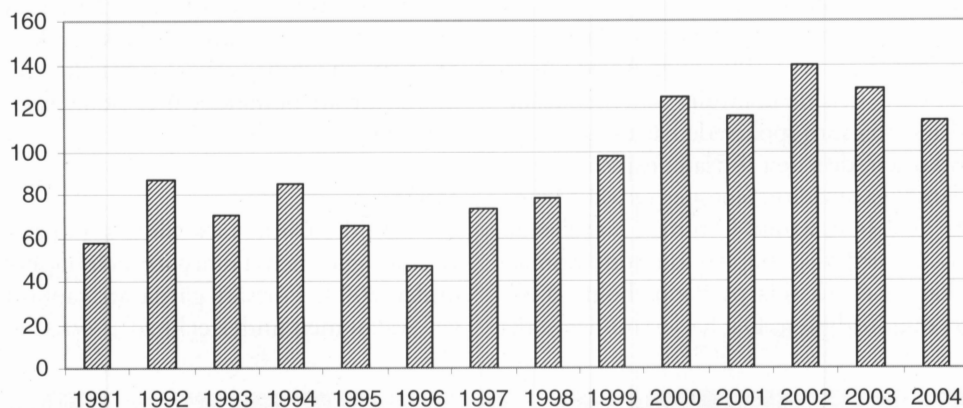
Kentsk tärna

Skrattmåskolonin på Kristians skär i Nordostskåne utgör fortfarande de kentska tärnornas bas. Cirka 80 par häckade här under 2004, visserligen en viss tillbakagång, men dock en tämligen stabil förekomst. Häckningsutfallet bedöms också ha varit gott, bl a ringmärktes 47 ungar. Därutöver

tyder uppgifterna inhämtade från Svalan att ett par lyckats med en häckning i nordväst.

Fisktärna

Drygt 150 par fisktärnor har rapporterats under 2004. Detta är ett något lägre antal än under de senaste åren. Nya inlandslokaler tillkommer efter hand, inte minst genom Atlasinventeringen, men samtidigt saknas rapporter från andra. En klart negativ utveckling kan ses på kustlokalerna i nordvästra Skåne liksom i Lundåkrabukten där häckningarna

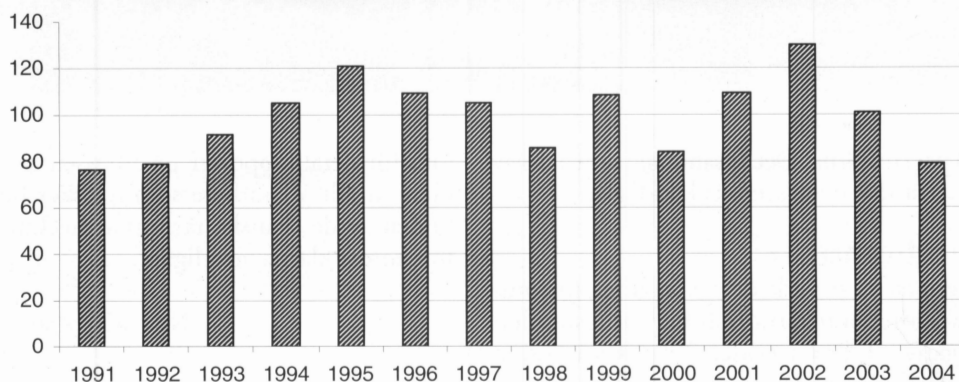

FIGUR I. ANTALET HÄCKANDE PAR SILVERTÄRNA I SKÅNE 1991-2004

uteblev. Likaså misslyckades häckningarna vid de annars så pålitliga Perstorps dammar. Dessa negativa resultat får i hög grad tillskrivas väderleks- och vattenståndsförutsättningarna under våren och försommaren.

Silvertärna

114 par silvertärna häckade i Skåne under 2004. Detta ligger klart över häckningsförekomsten på 1990-talet men under de senaste årens goda resultat. Häckningarna inom Vellinge kommun, 88 par, stannade

på medelvärdet för området. Tyvärr sågs endast ett fåtal ungar i den största kolonin varför häckningsutfallet får betecknas som tämligen dåligt. Silvertärnorna fortsatte sin kräftgång i Malmöområdet. Men om vi bortser från nationsgränserna kan det mycket väl vara delar av den tidigare populationen som nu med ett trettioital par häckar på Pep-parholmen på den danska sidan. I nordost uppvisade silvertärnorna ett klart högre antal par än under de senaste åren, bl a togs en ny häckplats utanför Edenryd i besittning.

FIGUR II. ANTALET HÄCKANDE PAR SMÅTÄRNA I SKÅNE 1991-2004

Småtärna

Totalt 79 par småtärna rapporterades vilket innebär att beståndet på två år gått från rekordantalet, cirka 130 par, till samma låga nivå som i början på 1990-talet. Anledningarna är flera, dels de kraftfulla vattenståndsförändringarna som spolierade häckningarna på Västkusten, dels den fortsatta exploateringen av lämpliga småtärnebiotoper i såväl Malmö som Trelleborg hamn. Om man nu väljer att även ta med den population som numera häckar på dansk sida på Pepparholm så blir läget mindre dystert. Där häckar numera cirka

svarttärnorna i Kristianstad Vattenrikes tur att helt misslyckas. Beståndet som sådant är fortfarande i stort sett oförändrat, 56 till 58 par. Dock krävs snart att dessa lyckas väl med sin häckning, senast detta skedde var 2002, för att beståndet inte skall påverkas negativt.

Tack

Som alltid ett stort tack till er som på olika vis bidragit med fältarbete och rapporter under 2004. Fortsätt gärna att rapportera via Svalan men undertecknad är också tack-

Svarttärnepull. FOTO: OKÄND, FRÅN SNE SKÅNES ARKIV.

70 par småtärna. Det är sannolikt att en del av dessa är före detta svenska häckfåglar.

Svarttärna

Återigen så påverkade det regniga försommarvädret svarttärnornas häckningsresultat negativt. Liksom under 2003 kom endast ett fåtal ungar, denna gång 6 till 8 stycken, på vingarna nu i Krankesjön. Nu var det

sam för detaljrapporter på adressen nedan. Genom allt atlasarbete som nu sker borde bilden av de skånska tärnornas häckningsförekomst klarna ytterligare.

NILS WALDEMARSSON

Skånegatan 6, 295 32 Bromölla
nils.waldemarsson@swipnet.se